

Kormorán: Amíg élünk, Karthago: Requiem

Már egészen kicsi korom óta foglalkozom a zenével. Hat évesen kezdtem zeneiskolába járni zongorára és már tíz éve annak is, hogy elkezdtem gitározni. Miután eldöntöttem, hogy indulok ezen a versenyen, fontosnak tartottam, hogy olyan produkcióval álljak ki, amely számomra is kedves, és valamilyen személyes tapasztalatomhoz köthetem. Eddig azt tapasztaltam, hogy igazán azokat a dalokat tudja a közönség is átélni, élvezni, amelyek iránt én is hasonlókat érzek. Általában, ha énekelek, akkor kísérem magamat gitárral, ezért is tartottam fontos szempontnak, hogy olyan dalt válasszak, amely egy gitárral is jól kísérhető, mutatós és kevésbé ismert. Miután otthon átnéztem a repertoárom, egyeztettem a tanárnővel, és ő is csak megerősített a dalválasztásomban.

Az első dalom a Kormorán együttes Amíg élünk című száma. A zenekar stílusa folk-rock, etno-rock, nemzeti rock. Ez a zenekar volt az első, amely ötvözte a népzenei elemeket a nemzeti rock stílusával. Koltay Gergely alapította, aki még máig is meghatározó tagja a csapatnak. A zenekar valami újat hozott létre és emellett nagyon ügyeltek arra, hogy mindenki, aki ebben a részt vesz, profi hangszer és énektudásával emelje a minőséget. Magyarország egyik legjobb basszusgitárosa (Zsoldos Tamás) játszik a zenekarban, aki régebben már hasonlóan nagy nevű zenekarok és énekesek mellett zenélt, például a Hobo Blues Band, a Beatrice, és tíz évig kísérte Demjén Ferencet.

Az együttes érdekessége, hogy nemcsak a már jól megszokott hangszereket szólaltatja meg, hanem a gitárok, dob, szintetizátor és hegedű mellett megjelennek a népi hangszerek is, mint például a töröksíp, citera, furulya, duda, tárogató. Sikerüket mutatja, hogy számos lemezük jelent meg, koncertjeik mindig teltházak, külföldön is ismertek. Filmek is készültek az előadásokról kiváló dramaturgiával, ismert színészek közreműködésével, amelyek a magyar nyelven kívül angol felirattal is megjelentek. Nagy élmény volt számomra, amikor erdélyi utunk során a Gyilkos-tónál magyarok százai előtt énekelték legnagyobb slágereiket, s végén közösen énekeltük el a Székely himnuszot. Az erdélyi közönség mindig is hálás volt a Kormoránnak amiért a népdalokat ötvöző, magyarságtudatot erősítő zenét játszanak. Nem véletlen, hiszen dalszövegeik tükrözik sorsukat, történelmük nehéz pillanatait, például a trianoni békeszerződést.

A zenekarral először általános iskolás koromban találkoztam, egy október 23-i ünnepségen énekeltük az énekkarral a Ki szívét osztja szét című dalt. Ezután kezdtem el a Kormorán iránt érdeklődni és a többi zeneszámukat is hallgatni. 16 éves koromban sikerült egy koncertjüket is meghallgatnom, ahol új dalokat ismerhettem meg, többek között a

Világok világa Magyarország, és az Amíg élünk című számokat. Volt szerencsém középiskolámban egy 1956-os műsort rendezni és úgy alakítottam ki, hogy zárásképpen az összes zenésszel együtt elő tudjuk adni a Világok világa Magyarország című dalt. Nem könnyű hangszerelésében és dallamában sem, de addig gyakoroltunk, amíg össze nem állt, és úgy érzem, sikerült átadunk azt az érzést, amik minket is áthatottak és ennek köszönhető volt a siker is.

Az Amíg élünk című dalhoz személyes emlékeim fűződnek. Papám testvére 1956-ban Amerikába kényszerült emigrálni. A kapcsolatot tartottuk vele és leveleiben mindig írt valamit a magyar hazájáról, ami büszkeséggel töltötte el. Egy megrendítő írást küldött egyszer az akkori eseményeket összefoglalva és visszagondolva az akkor már 50 éve történt meghurcoltatásokra:

„Szinte lehetetlen elgondolni, hogy a Magyarországról elűzött családokra gondol valaki. Könnyes szemekkel és fájó szívvel, igazságtalan törvény miatt hagytuk el hazánkat, otthonunkat.

Széplakra vittünk tűzifát öregedő szüleinknek Hollós községből, hogy melegítsék kicsi szobájukat. Az úton menekült népek állították meg az autót, egy kisbabát pici rongyokban az autó elejbe tették. 8 személy már fenn volt a fa tetején, sírtak és kérték: „Vigyetek Sopron felé!” Rövid út után katonaság állított meg, és férjemet börtönbe zárták, én visszakerültem a kis otthonunkba. Kislányom, Anikó 13 hónapos volt, éhség, bánat, sok-sok könny között. Ferit (férjemet) valaki kiszöktette a börtönből, majd kimenekült az országból. Én a kicsi, türelmes kislányommal voltam, csak könnyek és imák szálltak a csillagos éjig. Végre a Jó Isten csodája megszabadított a sok bánattól. Láthattuk Ausztria határán Ferit. Jöttek a nehéz napok, de a Szűzanya velünk volt. Mire elértük az új hazát, Amerikát, sok-sok könny lehullt, mert ott kellett hagyni szülőket, testvéreket. Mind a szeretteink, akik még most is a szívemben élnek. A szép magyar hazánk, amit soha nem felejtünk és büszke vagyok rá. Szeretet várt ránk itt, a nehéz nyelv és sok munka csak könnyeket alkottak. Minden reggel és este sokat imádkozom hálából, mert 2 kedves gyermeket adott a Jó Isten, akik igazi magyarok, magyar ima, magyar nóta száll az ajkukról. Sok küzdelmen mentünk keresztül, de a Jó Isten áldása itt volt velünk, és a magyar templom, a magyar papok vigasza. De már a sír lezárta emléküket. South Bend városa kicsi, de sok a magyar család benne. Kb. 70 menekült család él városunkban.

Az évek elrohantak, az élet nyugodt volt. Nem volt üldözés, mindent megkaptunk. Hálánk érte! Otthonunk, családunk boldog. De a magyar szülőhazánkat soha nem felejtjük! Az élet útjai kiszámíthatatlanok. Soha nem felejtünk rokont, jó barátot, de az ellenséget sem, aki kiüldözött szülőföldről.

Fertőszéplak az én szülőfalum, ott nevelt fel apám, anyám és 3 testvérem. Az élet elsodort idegenbe, de a szívem magyar marad.

Nevem Lajber Anna (/Frigyesi).”

A levél is azt tükrözi, hogy „amíg élünk, visszatérünk”, attól függetlenül, hogy hol élünk, az a lényeg, hogy mit érzünk, kinek valljuk magunkat.

A másik dalom a Karthago együttes szerzeménye, melyet 1979-ben alapított Szigeti Ferenc, aki még ma is az énekes és gitáros is. A csapat megalakulása után egy évvel már meghatározó szerepet játszott a magyar zenei életben, a '80-as évek egyik legnépszerűbb magyarországi rock együttese lett. Zenéjük eltér a megszokott rocktól, hiszen egy úgynevezett amerikai típusú west coast-ot játszanak, amely kemény rockalapra dús, ötszólamú vokállal és dallamos énekvezetéssel hangszerelt dalokból áll. A zenekar tehát hasonlóképpen a Kormoránhoz műfaját tekintve rock zenét játszik. A Requiem című dal 1983-ban sikert hozott a csapatnak. Megnyerték vele az ausztriai Villach-ban a Nemzetközi Táncdalfesztivál nagydíját, és ezután nagylemezük címének is a Requiem-et választották, ami Ausztriában nagylemez lett.

2004-ben 25 éves évfordulóját ünnepelhette a zenekar és ekkor újra összeállt az öt zenész, így ők azok, akik elmondhatják magukról talán egyedüli rock zenekarként, hogy még mindig változatlan felállásban állnak színpadra. Aztán a 2009-es évben már a 30. jubileumot is megünnepezték az „Időtörés” című új albumukkal és egy zenekarhoz méltó hatalmas koncerttel.

A zenekar mindig ügyelt az egyedi, pontos és igényes kidolgozásra. Ennek eredménye 14 lemez, melyek közül 9 nagylemez és egy dupla nagylemez lett. Mindezek mellett 1997-ben egy könyv is jelent meg Elefántdübörgés címmel, melyben a megélt pillanatokról írnak az együttes tagjai, felidéznek a sikereket, a kudarccokat.

Már régebben is ismertem a Requiem című dalt. Eleinte gitáron tanultam meg a bevezető szólórész miatt, majd megtetszett az egész szám. Egy hónapja egy olyan esemény történt, amely miatt más értelmet nyert a szöveg, a dallam. Ekkor tudatosult bennem, hogy a Requiem szó jelentése nem más, mint gyászmise. Egy kedves ismerősöm motorbalesetben meghalt. Kevés olyan embert ismerek, aki ilyen boldogan, önfeledten élte volna életét. Nem gyötörték nagy problémák, öröm volt társaságában lenni, mindig mosolygott, „elhitte az álmok furcsa hangját”. Élete volt a motorozás, és mindig is nagy gondot fordított a biztonságra. A tragédia napja egy napsütéses, enyhe őszi nap volt, ami egy motorozáshoz ideális. A fiú elment otthonról, hogy a már jól megszokott úton közlekedjen, de többet vissza nem jött. Egy autóssal frontálisan ütközött, egyszerre eszméletét is vesztette. Hazavárták szülei, testvérei, barátnője, barátai, de többet már nem jött. 23 évesen meghalt. Annyi kérdés merül fel ilyenkor az emberben: Miért pont ő? Mit élhetett át? Hogyan lehet nélküle élni? Mi lehet vele? A kérdésekre válaszok

nincsenek, és talán sosem lehet feldolgozni a történeteket. Nincs más választás, mint meg kell tanulni élni a fájdalommal és remélni, hogy nem tűnt el örökre. A temetésen a hideg időben, szélben rengeteg fiatal volt, akik érthetetlenül álltak, és talán csak azon járt az eszük, hogy még fogjuk-e valamikor látni. Feldübörögtek a motorok, mintha csak egy elefántcsorda lépteit hallottunk volna. Szinte érezni lehetett a néma kiabálásokat: Ne menj el! Gyere vissza! Az idő múlásával sem lehet megbékélni az érzéssel és csak azt kérdezhetjük, hogy „ugye eljössz még?”

Reméljük és hisszük, hogy ők sosem mennek el, hanem itt vannak velünk, és a szívünkben örökké élni fognak. Amikor egy hűvös éjszakán a csillagokra nézünk, ők jutnak eszünkbe. Wass Albert idézete is tükrözi a reményt, hogy a lélek hallhatatlan: „Sűrűn álltak a csillagok az égen és pislogtak, mintha megannyi szem lett volna, mely a földet nézi. ... Szemek azok, megholt emberek szemei, kik visszatekintenek arra, ami kedves volt nekik ebben az életben. S valahányszor egy ember meghal idelent, egy csillaggal több gyúl ki odafönt, s valahányszor egy ember születik, egy csillag elszalad a földre.”

Talán érzéseinket a zenében lehet a legjobban kifejezni, és amióta átéltem ezt az eseményt, ez a dal jelenti számomra ismerősöm történetét, és ha éneklek, rá gondolok. A dalt azért választottam, mert minden korban mindig érvényes a mondanivalója. Úgy éreztem, hogy olyan érzések vannak bennem, amit át tudok adni másoknak, és pár perc erejéig ők is értelmezhetik a saját történetükre.

A két dal tökéletesen kiegészíti egymást és ellentéte is a másiknak. Az Amíg élünkben a fény motívuma jelenik meg a visszatéréssel, ezzel szemben a Requiem egy sötétebb hangulatot sugároz, melyben az elmúlás a fő motívum. Az első dal az, ami az életet tükrözi, azt, hogy megtaláljuk társunkat. A gyertya a felfelé áradó fényével, melegségével szintén a reményt egy boldog hangulatot teremt. A versszakok ismétlődnek a refrének után, de utolsó soruk változik. Eleinte „tiéd lesz végleg, mi volt tiéd”, a következő részben már nem egy személyről van szó, hanem valaki olyanról, aki már megtalálta társát és ezért is mondja az ének: „miénk lesz végleg, mi volt miénk” és itt van már egy társ, aki mindenben segít, és bárhova elkísér, s egy idilli világ alakul ki a dal végére.

A Requiem című dalban megbomlik ez a harmónia, és ami a Kormorán számban a boldog élet, itt a szörnyű, váratlan halál. A lány hiába várja a fiút, ők már többé nem lesznek egy pár. A fény szimbóluma itt is jelen van, hiszen a fiú a fények útján indult el. Álmodott és reménykedett, de a hangulatot egy „csalóka szél” megszakítja. Itt már semmi sem látszik olyan tökéletesnek, mint az Amíg élünkben. Míg az első dalban a megtalálás, a felismerés dominál, a másodikban az eltűnés, a bolyongás a beláthatatlan, ismeretlen úton. Csupa nyitott kérdés a második dal, melyben az „ugye eljössz még”-gel áll szemben az Amíg élünk visszatérése.

A sorrendet azért így választottam, mert témájukat tekintve így rajzolódik ki az emberi sors. A katarzis élménye a hallgatót úgy érheti el a legjobban, ha maga is átéli ezt a két hangulatot, amiben segíthet a dinamika alkalmazása, a halkítás, a hangosítás. Ahhoz, hogy hitelesen elő tudjam adni a dalokat, melyeknek ilyen komoly mondanivalójuk van, nekem is át kell gondolnom mindig a tartalmat.

Pozitív visszajelzésként éltem át azt, hogy láttam, a hallgatók is egy pillanatra elgondolkodtak. Egy-egy emberen talán a felismerés miatt a könnycseppek is megjelentek. Azért is fontos számomra ez a dalválasztás, mert ezek a zenék nem arról szólnak, hogy legyőzzük az ellenfelet, remek hangulatot hozunk létre, hanem arról, hogy a gyorsan változó, nyüzsgő világunkban pár percre, a dalok erejéig mindenki álljon meg, és gondoljon bele, hogy neki mit jelent.

Rengetegen titkolják el érzéseiket és nem beszélnek róluk, mindig erősnek mutatják magukat. Pedig nem szégyen a gyengeség, az érzések kimutatása, néha egy-egy könnycsepp felszínre hozza az elfojtott érzéseket. Kimondva megkönnyebbülést, nyugalmat hozhat. S ha valaki nehezen tudja megfogalmazni az érzéseit, a zene az az egyetemes nyelv, amelyet mindenki ért az egész világon, s amelynek segítségével kifejezhetjük a bennünk tomboló érzéseket. Mind előadóként, mind hallgatóként elérhetünk egy katartikus állapotot, amelyre szüksége van minden embernek.

Nekem a zene az életem része. A gyermekdalokon nőttem fel, később a népdalok világában is jól éreztem magamat, majd megismerkedtem a komolyzenével, amikor zongorázni tanultam. Egyik karácsonyra kértem egy gitárt, s lassanként megtanultam pengetni, akkordozni és a könnyűzenével való kapcsolat ráébresztett arra, hogy abban még jobban ki tudom fejezni érzéseimet, gondolataimat.

Általános iskolás koromban láttam a Győri Nemzeti Színházban a Valahol Európában című nagysikerű zenés darabot. Mélyen megérintett a mondanivalója és a betétdalai is. Egyik kedvencem a Zene az kell kezdetű szám. Úgy gondolom, hogy ennek a dalnak a szövege jól összefoglalja, hogy valójában mit is jelent a zene, miért van rá szükség, mit ad nekünk. „Lehet egy dal, vagy ritmus vagy zaj, egy árva hang, egy jel. A zene az kell, hogy ne vesszünk el, hogy mégse adjuk fel! Mert a jó, a rossz csak szó, olyan, ami sokszor változó, de egy ismerős hang, az megmarad, máris érzed, hogy védve vagy, a dal egy biztos hely!...Ami fontos, az hogy úgy legyen, az hogy mindenki más milyen, a zene is csak ettől igaz, a dal csak így lesz szép!”